

Vihreä valtuustoryhmän valtuustoaloite vieraslajien torjumisesta

Kaupunginvaltuusto 18.06.2024 § 40

Vihreä valtuustoryhmä esittää, että Ylivieskan kaupunki tehostaisi vieraslajien, erityisesti komealupiinin (*Lupinus polyphyllus*), torjuntatoimia yhteistyössä kaupunkilaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Komealupiini on haitalliseksi vieraslajiksi luokiteltu kasvi. Se leviää tiheinä kasvustoina, jotka tukahduttavat kotoperäiset lajit. Pölyttäjähönteiset eivät voi hyödyntää komealupiinia ravinnonlähteenä. Komealupiinin leviäminen vähentää luonnon monimuotoisuutta, mikä uhkaa myös ihmisten terveyttä. Monimuotoisen luonnon, erityisesti kukkivien kasvien lajikirjon, on todettu tieteellisissä tutkimuksissa suojaavan ihmisiä muun muassa allergioilta ja autoimmuunisairauksilta.

Vihreä valtuustoryhmä esittää, että Ylivieskan kaupunki kartoittaisi pahimmat lupiiniesiintyjät ja ryhtyisi tarvittaviin torjuntatoimiin. Lupiinin hävittäminen voitaisiin toteuttaa osittain talkoilla yhteistyössä kaupunkilaisten kanssa. Kaupungin tulisi myös lisätä tiedotusta vieraslajien hävittämisen hyödyistä.

Tiia Kariniemi
Eveliina Autio
Pasi Niiranen
Juha Autio
Tapio Hintsala
Johanna Rautakoski
Ulla Lehtikangas
Kaisa Savela
Juhani Löfbacka
Tiina Junttila
Miika Kangaskorte
Tapani Uusikylä
Ilkka Kivi

Päätös Valtuustoaloite lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Teknisten palveluiden lautakunta 17.09.2024 § 87
1118/11.03.05/2024

Valmistelija kaupunginpuutarhuri Anu Ainasoja

Haitallisten vieraslajien torjunnan tärkeys tiedostetaan Ylivieskan kaupungin toiminnassa. Torjuntaa on asemakaava-alueella toteutettu suunnitelmallisesti yli kymmenen vuoden ajan puisto-osaston toimesta, vaikka siihen ei ole suunnattu erillisiä resursseja. Komealupiinin ohella on torjuttu jättipalsamia, jättiputkea, kurturuusua ja viimeisimmäksi aloitettu työ viitapihlaja-angervon torjumiseksi, jota on kaupungin asemakaava-alueina lukuisina massaistutuksina. Jättiputki on saatu kuriin kaupungin alueilla erinomaisesti. Nykyään seurataan vielä aktiivisesti kolmen eri esiintymäkohteen tilannetta kaupungin alueella, sekä myös yhtä ratahallinnon omistamaa esiintymää. Kurturuusua on kaupungin omistamalla asemakaava-alueella enää kahdessa kohtaa, joissa jatketaan

torjuntaa. Komealupiinia on edelleen monin paikoin, vaikka kasvustoja niitetään mahdollisuuksien mukaan. Kasvin poistaminen kokonaan edellyttäisi järeämpiä torjuntatoimia, kuten kaivuuta tai peittämistä. Kansallisestikin on todettu, että komealupiinin torjunta on haastavaa. Lajia ei enää saada kokonaan hävitettyä, mutta leviämisen hillintä ja estäminen arvokkaille luontoalueille on tärkeää.

Haitallisten vieraskasvien torjuntaa ja siihen liittyvää tiedotusta on alettu tehostaa Ylivieskan kaupungissa hankeyhteistyönä. VIUHKA-hanke (Vieraskasvien uhat hallintaan Kalajokilaaksossa) on käynnistynyt. Sen toteuttajana on ProAgria Oulu ry /MKN ja hankkeen kumppaneina/osarahoittajina ovat Ylivieskan, Nivalan ja Haapajärven kaupungit, sekä Alavieskan kunta. Ylivieskan kaupungin yhteyshenkilönä hankkeessa toimii kaupunginpuutarhuri Anu Ainasoja. Hankkeen ohjausryhmään on kutsuttu mukaan ympäristöpäällikkö Heikki Estola. Hankeaika on 1.5.2024-31.12.2026.

Hankkeen tavoitteena on luoda Kalajokilaakson kunnille toimintamalli haitallisten vieraskasvilajien torjuntaan. Tähän päästään yhteistyön ja tiedotuksen kehittämällä, sekä torjuntakokeilujen ja torjuntatyön vaikuttavuuden arvioinnilla. Tavoitteena on myös testata, mitkä ovat tehokkaimmat keinot haitallisten vieraskasvilajien poistamiseksi alueilta, joissa ne ovat levinneet laajalle ja ongelmaksi. Hankkeessa testataan ammattimaisten torjuntatoimien vaikuttavuutta pilottikohteilla. Lisäksi halutaan parantaa asukkaiden ja toimijoiden tietoisuutta haitallisten vieraskasvilajien uhkista ja kannustaa heitä torjumaan vieraslajeja oma-aloitteisesti maillaan ja sovittaessa myös yhteisalueilla tai kuntien mailla.

Hankkeessa kartoitetaan haitallisten vieraskasvien esiintymiä mukana olevien neljän kunnan alueella. Tärkeimmät torjuttavat lajit hankkeessa ovat jättiputki, jättipalsami ja komealupiini. Vieraskasvien torjuntamenetelmiä testataan kuudella pilottikohteella, joista kaksi sijoittuu Ylivieskan kaupungin alueelle. Hankkeen päätösvuonna kootaan tulokset ja laaditaan kuntien yhteinen vieraskasvilajien torjuntasuunnitelma.

VIUHKA-hankkeen konkreettinen toiminta on jo alkanut. Kesällä 2024 hankkeessa kokeiltiin Crowdsorsa-mobiilipeliä kartoituksen välineenä, josta tuloksena on yhteensä 800 vieraskasviesiintymää. Mobiilipelin esiintymätiedot saadaan hankkeen ja hankekumppaneiden käyttöön, jolloin voidaan järjestää torjuntatalkoita. Hanketoimijat pitivät myös tiedotuspistettä Puuhkalassa Kesälauantaina 10.8.2024, jossa tavoitettiin kävijöitä ja saatiin aikaan aktiivista keskustelua vieraslajien haitoista ja torjuntateemasta. Kesällä 2025 järjestetään kaksi torjunnan pilottikohdetta Ylivieskan kaupungin alueella, joissa toivotaan voitavan testata laidunnuksen tehoa vieraslajien torjuntaan (komealupiini), sekä purppuranahakkasien toimivuutta viitapihlaja-angervon torjuntaan. Suunnitelmaa tarkennetaan syksyn 2024 aikana. Hankkeessa syntyvä yhteinen, paikallinen torjuntasuunnitelma on yleisemminkin kaupungin käytössä sen valmistuttua.

Esittelijä	tekninen johtaja Risto Suikkari
Päätösehdotus	Teknisten palveluiden lautakunta hyväksyy edellä olevan vastauksen valtuustoaloitteeseen ja lähettää sen edelleen kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle käsiteltäväksi.
Päätös	Hyväksyttiin.

Tiina Junttila ja Kaisa Savela poistuivat kokouksesta esteellisinä asian käsittelyn ajaksi (osallisuusjääviys).